

SCIENTOLOGI:

En religion i Sydafrika

David Chidester
Professor i komparativ religion

Cape Town Universitet
Sydafrika

Oktober 1995

SCIENTOLOGI:

En religion i Sydafrika

SCIENTOLOGI:
EN RELIGION I SYDAFRIKA

INDHOLD

I.	Introduktion	1
II.	Anerkendelse af religion	3
III.	Religiøse overbevisninger	5
IV.	Religiøst ritual	8
V.	Religiøs etik	9
VI.	Religiøs oplevelse	11
VII.	Religiøs organisation	13
VIII.	Scientologi i Sydafrika	15
IX.	Henvisningsnoter	18

SCIENTOLOGI:

En religion i Sydafrika

David Chidester
Professor i komparativ religion

Cape Town Universitet
Sydafrika

Oktober 1995

1. Introduktion

Blandt andre ting er religioner særegne forsøg på at frembringe hellig tid og helligt rum. Religioner bestemmer de hellige dage i en hellig kalender for speciel helligholdelse, højtideligholdelse eller mindefest. Religioner bestemmer også hellige steder – steder til dyrkelse, steder af samling og steder for pilgrimsrejser – for speciel rituel opmærksomhed. Ved at deltage i hellig tid og rum lægger mennesker grunden til deres religiøse forpligtelser i verden.

Alle religioner – selv ”nye, religiøse bevægelser” – finder måder at gøre tid og rum helligt. I den internationale, hellige kalender for Scientology Kirken er for eksempel den 11. november betegnet som ”National Founding Day, Sydafrika,” og den fejrer etableringen af den første Scientology Kirke i Sydafrika, kirken der blev grundlagt i Johannesburg i 1957. Selvom foredrag om Scientology var blevet givet i Johannesburg så tidligt som 1955, markerede grundlæggelsen af den første kirke der begyndelsen for Scientologis organiserede, religiøse liv i Sydafrika.

Efter mere end et årti med vækst mødte kirken modstand fra den sydafrikanske regering. Under ledelse af sundhedsministeriet blev en formel undersøgelseskommission afholdt mellem april 1969 og december 1970 for at undersøge Scientologi Kirken. Ved indgivelse af en rapport i 1972 udsendte kommissionen den anbefaling, som ikke kan underbygges, at Scientologi ikke bør blive juridisk anerkendt som en kirke eller en religion i Sydafrika.

Men på trods af kommissionens anbefaling fik Scientologi Kirken lov til at registrere sig som en almennyttig organisation. I den internationale hellige kalender for Scientologi markerer den 16. januar helligdagen "Recognition Day Africa" til minde om dagen i 1975, hvor Scientologi Kirken blev anerkendt som en almennyttig organisation i Sydafrika. Kirken afventer imidlertid fuld juridisk anerkendelse, i overensstemmelse med den anerkendelse som Scientologi har modtaget andre steder i verden som en *ægte* religion i Sydafrika. Når det sker, kan en ny helligdag tilføjes til den internationale hellige kalender for Scientologi Kirken.

I frembringelse af hellige rum har Scientologi Kirken etableret steder til dyrkelse i de fleste af de større bycentre i landet. Følgende udspillet fra den første kirke i Johannesburg blev Scientologi Kirker grundlagt i Cape Town i 1961, i Port Elizabeth i 1962, i Durban i 1963 og i Pretoria i 1968. En anden kirke blev grundlagt i Johannesburg og tjente Johannesburg North i 1981. Som ethvert helligt sted er disse kirker steder til specielle former for religiøs aktivitet. Ordinerede præster i disse kirker tilbyder en bred vifte af religiøse tjenester inklusive søndagsprædikener, præstelig rådgivning og ritualer til bryllupper, navngivning og begravelser, der gør disse steder, vitale centre for Scientologis religiøse liv.

Ligesom enhver anden religion er Scientologi derfor et markant menneskeligt forsøg på at frembringe hellig tid og helligt rum. Men også ligesom enhver anden religion er Scientologi et markant menneskeligt forsøg på at være et menneske. Ved kirkens egen definition er Scientologi en "anvendt, religiøs filosofi. Dens mål er at bringe en person til en forståelse af sig selv og sit liv som et åndeligt væsen og i forhold til universet som helhed."¹ Scientologi Kirken udvikler med andre ord en religiøs måde at være menneske, der bliver realiseret i forhold til hellige og overmenneskelige dimensioner af livet.

Standard akademiske definitioner på religion har en tendens til at fokusere på enten det overmenneskelige eller hellige træk ved religiøse verdener. I en tilgang til at definere religion, der kan spores tilbage til det 19. århundredes antropolog, E. B. Tylor, er religion i bund og grund et engagement i overmenneskelig transcendering. I disse rammer er religion en række overbevisninger og udøvelser i forbindelse med åndelige, overnaturlige eller overmenneskelige

væsner, der hæver sig over og går ud over det normale niveau af menneskelig eksistens. I en anden tilgang til at definere religion, som kan spores tilbage til sociologen Emile Durkheims arbejde, er religion en række anskuelser og udøvelser forbundet med en hellig fokus, der samler et menneskeligt samfund. Fra dette perspektiv giver religion livet hellig betydning og styrke gennem overbevisninger om myter og doktriner, gennem udøvelse af ritual og etik, gennem personlig oplevelse og gennem former for social organisation.²

Helt sikkert kan Scientologi Kirken, som opstod fra åndelige helbredelsesteknikker i Dianetik formuleret i 1950 af dens grundlægger L. Ron Hubbard, defineres som en religion inden for rammerne af standard definitioner. Men akademiske redegørelser har tendens til at ignorere den politiske dynamik med nægtelse og anerkendelse, der er involveret i at definere religion. Før man skitserer Scientologi religionens basale træk, vil det derfor være nødvendigt her at reflektere kort over den bestridte historie for anerkendelse af religion i Sydafrika.

II. *Anerkendelse af religion*

I vestlige afhandlinger har udtrykket "religion" altid været problematisk. Ordets gamle latinske rod, *religio*, betegnede en autentisk måde at handle på – omhyggelig, trofast og med samvittighedsfuld omhu for detaljer. Den autentiske måde at handle på blev dog defineret ved dets modsatte, *superstitio*, en slags handlemåde motiveret af uvidenhed, frygt og bedrageri. Som den sprogkyndige Emile Benveniste bemærkede: "Idéen om 'religion' kræver så at sige ved modsætning idéen om 'superstition'."³ Uundgåeligt falder adskillelsen mellem religion og superstition, det autentiske og det bedrageriske, det velkendte og den underlige ind i en grundlæggende modsætning mellem "os" og "dem". I den modsætning påstås autentisk religion for "os", mens anskuelser og udøvelser baseret på superstitiøs uvidenhed, frygt og bedrageri bliver tilskrevet "dem".

I det sydlige Afrika har denne begrebsmæssige modsætning mellem religion og superstition en lang historie i de europæiske rapporter om indfødte afrikanske anskuelser og udøvelser. Igennem det nittende århundrede afviste europæiske observatører at erkende, at de former for afrikansk, religiøst liv skulle regnes som "religion". For eksempel demonstrerede J. T. van Kemp, den første missionær fra London Missionary Society i det sydlige Afrika i begyndelsen af det nittende århundrede, denne benægtelse af afrikansk religion. Med henvisning til befolkningen i Eastern Cape udtalte van Kemp: "Hvis vi ved religion forstår pietet over for Gud eller den ydre handling, hvorved denne pietet udtrykkes: Jeg kunne aldrig opfatte, at de havde nogen religion, ej heller nogen idé om eksistensen af en Gud."⁴ Det er klart, at van Kemp benægtede den kendsgerning, at folk i Eastern Cape havde en rigtig "religion". I stedet insisterede van Kemp, at afrikanere led under "overtroens" uvidenhed, frygt og svindel.

Denne afvisning af at anerkende afrikanske anskuelse og udøvelser varede ved ind i det tyvende århundrede. I 1920'erne for eksempel argumenterede afrikaaner-antropologen W. M. Eiselen, der kom til at tjene i Bantu Affairs Administration af H. F. Verwoerd under implementeringen af "Grand Apartheid" i 1950'erne, for, at afrikanere ikke havde nogen indfødt religion. Udtrykket, *godsdiens* (religion) insisterede Eiselen på, burde reserveres kun for, hvad han kaldte "en ophøjet kultur". I mangel af en sådan kultur kunne ifølge Eiselen afrikanere måske have *geloofsvorme* (former eller mønstre af tro), men de har ingen *godsdiens*.⁵ Under denne formel fortsatte afrikanere i det sydlige Afrika derfor med at lide under den kategoriske afvisning af deres indfødte, religiøse arv.

Udtrykket "religioner" har været lige så problematisk. I det engelske sprog findes den første registrerede brug af flertalsformen "religioner" i 1593 i den protestantiske teolog Richard Hookers værk. Til forskel fra samtidigt sprogbrug brugte Hooker udtrykket "religioner" til at skelne mellem to religioner: protestantiske og romerskkatolske.⁶ Hooker så åbenbart to religioner – protestantisk og katolsk – hvor efterfølgende tænkere ofte har set en, kristendommen. I det attende århundrede inddelte europæisk tankegang om religion verden i fire religioner: kristendom, jødedom, islam og hedenskab hvor sidstnævnte undertiden yderligere blev opdelt i oldtidens, moderne og "djævelsk" hedenskab.⁷ I 1870, da F. Max Müller gav sine introducerende foredrag om komparativ religion, var antallet af store religioner blevet udvidet til otte – kristendom, jødedom, islam, hinduisme, buddhisme, zarathustrismen, konfucianisme og taoisme – med den betydningsfulde rest af, hvad Max Müller kaldte, indfødte "religioner uden bøger".⁸ Oprindeligt brugt til at definere kristne inddelinger blev udtrykket "religioner" derfor stadig mere anvendt i forsøg på at finde mening i en verden af religiøs mangfoldighed.⁹

I det tyvende århundrede har udtrykkene "religion" og "religioner" fortsat med at være viklet ind i religiøse konflikter. Som reaktion på fremkomsten af "nye, religiøse bevægelser" i 1960'erne og 1970'erne nægtede for eksempel antikultpropaganda disse bevægelser religiøs status ved at stemple dem som foretagsomme virksomheder, undergravende politiske organisationer eller som hjernevask-"sektter". Antikultpolemik i den retning syntes endda at påvirke den akademiske analyse af nye religioner.¹⁰

Selvom den var informeret i et vist omfang af antikultpropaganda, syntes den Sydafrikanske undersøgelseskommission, der forsøgte at benægte Scientologi den religiøse status i dens 1972 rapport, at være mere optaget af at styrke visse kristne antagelser om, hvad der burde regnes som legitim religion i Sydafrika. Ifølge kommissionen var Scientologi Kirken ikke en religion, fordi den ikke fulgte den korrekte tilbedelse af en personlig Gud. "Selvom Scientologi erklærer at anerkende et Højeste Væsen," påstod kommissionen, "nævner de aldrig det

som en kontrollerende magt eller en personlig Gud berettiget til lydighed og tilbedelse.”¹¹ Ihukommende den kristne missionærs nittende århundredes fornægtelse af afrikansk religion var denne nægtelse af religiøs status til Scientologi baseret på en specifik kristen antagelse om den korrekte form for tilbedelse, som angiveligt er nødvendig for tro og udøvelse for at blive regnet som autentisk religion.

I en detaljeret afvisning udgivet i 1975 bemærkede den fremtrædende sydafrikanske professor i religionsvidenskab, G. C. Oosthuizen, spydigt, at scientologer lettere kunne have opnået anerkendelse som en religion under kommissionen, ”hvis de bukkede for en hellig ko eller en abegud eller en elefantgud eller en slange eller en frø”.¹²

Siden en religiøs livsstil kan betragtes som en måde at være menneske på, har denne nægtelse af religiøsitet for andre også været en afvisning af den fulde menneskelighed for andre mennesker. Spørgsmålet om definitionen på religion er derfor ikke blot et akademisk spørgsmål. Det er så grundlæggende som spørgsmålet: Hvad anses for at være et menneske?

III. Religiøse overbevisninger

På visse tidspunkter så L. Ron Hubbard ud til at afvise betegnelsen ”religion” for Scientologis anskuelser og udøvelser. For eksempel bemærkede han engang, at ”Scientologi er ikke en psykoterapi. Det er en samling af viden, der giver individet frihed og sandhed, når den bruges korrekt.”¹³ I denne forbindelse ser Hubbard ud til at have skelnet mellem de formelle aspekter af religion såsom trosbekendelser, udøvelser eller medlemskab og den befriende sandhed. Denne måde at skelne mellem ”religion” og ”sandhed” er en almindelig religiøs strategi. For eksempel insisterede den kristne teolog Karl Barth på, at hans forkyndelse ikke var en religion, det var sandhed. Maududi har fremsat samme påstand om islam, Franz Rosenzweig for jødedommen og Sarvepalli Radhakrishnan for hinduismen. I alle disse tilfælde har religiøse tænkere påstået den ultimative betydning og styrken i deres ”sandhed” ved at skelne den fra religion.¹⁴

Men Hubbard opdagede også, at udtrykket ”religion”, hvis det er ordentligt defineret, kunne bruges til at betegne den befriende sandhed i Scientologi. ”Scientologi” er en religion i ordets allerældste og mest fuldstændige forstand, forklarede Hubbard. Mere end blot en ”religiøs udøvelse” er Scientologi dog en ”religiøs visdom”.¹⁵ Udtrykket ”religion”, ifølge Hubbard, ”kan omfatte hellige overleveringer, visdom, kendskab til guder og sjæle og ånder”.¹⁶ Inden for disse rammer påstod Hubbard derfor, at Scientologi bør betragtes som en religion.

Hubbard identificerede de hinduistiske, buddhistiske og taoistiske rødder til denne religiøse visdom. Som visse former for hinduisme, specielt advaita vedanta, støtter Scientologi den

erkendelse, at det menneskelige selv i sidste ende er den højeste, guddommelige magt i universet. I sanskrit-formlen af vedanta er *atman* (det menneskelige selv) *brahman* (det guddommelige). Som buddhistisk udøvelse beskriver Scientologi imidlertid en trin-for-trin bane mod frigørelse fra uvidenhed, som minder om ”den ottefoldige vej” i buddhisme. Den buddhistiske vej går gennem de forskellige stadier af ret forståelse, engagement, kommunikation, opførsel, levevis, bestræbelse, bevidsthed og meditation til at opnå en tilstand af en glad frigørelse hævet over verden. På lignende vis identificerer Scientologi en religiøs vej eller bro, der markerer fremskridt i retning af frigørelse. Men mens den buddhistiske vej var udformet i princippet for et klosterliv fjernt fra almindelige, menneskelige relationer og beskæftigelser, har Scientologis vej mere til fælles med en taoistisk tilgang til at opnå åndelig harmoni midt i verden. I den taoistiske betydning er befrielse en tilstand af balance, hvor et menneske er i harmoni med alle eksistenstilstandene. Scientologi er rettet mod at opnå en lignende harmoni.

Genklange fra disse gamle, asiatiske religioner kan derfor findes i Scientologis religiøse overbevisninger. Men Hubbard konkluderede, at det ultimative mål for disse religioner – åndelig frigørelse, viden og harmoni – kun sjældent blev opnået i praksis. Reflekterende over sine rejser i Asien bemærkede Hubbard, at han så mange studere, men meget få der nåede frem. Ifølge Hubbard manglede de gamle, religiøse veje følelsen af ”presserende nødvendighed af at ankomme”.¹⁷ En moderne religion, konkluderede han, var nødt til at gøre mere end at identificere åndelige mål; den var nødt til at angive praktiske metoder til at opnå dem.

Scientologi har også meget til fælles med oldtidens alternative kristne og jødiske, religiøse bevægelser kendt som gnosticisme. Ligesom oldtidens gnostikere underviser Scientologi i, at mennesker i bund og grund er åndelige væsner med guddommelige sjæle af rent lys, der er fanget i den materielle verdens mørke. I dens kosmologi identificerer Scientologi tre grundlæggende aspekter af virkeligheden – den livskraft, der er omtalt som *theta*, det højeste væsen, som også er kendt som uendelighed, og det fysiske univers af materie, energi, rum og tid, der bliver repræsenteret ved akronymet MEST. Som en personlig form livskraft er menneskesjælen – thetanen – blevet viklet ind i kræfterne af MEST. I Scientologis kosmiske drama kan thetanen blive reddet fra den sammenfiltring med det fysiske univers’ tilstande.

Scientologi beskriver denne befrielse af thetanen som et spørgsmål om overlevelse. Scientologis ”ottefoldige vej” er de ”Otte Dynamikker”, der repræsenterer på hinanden følgende stadier af ekspansion i den grundlæggende tilskyndelse til overlevelse. De første fire dynamikker er ”tilskyndelsen til eksistens” af en selv, familie, gruppe og menneskeheden; de næste to er tilskyndelsen til overlevelse på livskræfternes niveau og det fysiske univers, og den syvende og

ottende dynamik repræsenterer den ultimative, åndelige overlevelse på niveauet sjæle og det Højeste Væsen. Som Hubbard fremførte: ”Fremgang opad mod overlevelse på højere niveauer er også en fremgang mod Gud.”¹⁸ I denne betydning beskriver de Otte Dynamikker et udkast til en vej ikke kun for befrielsen af sjælen fra begrænsningerne i den fysiske verden, men også for at opnå en ultimativ Gudserkendelse ved at eksistere på niveauet for det Højeste Væsen.

Som andre religioner har Scientologi Kirken en formel trosbekendelse, der frembyder dens grundlæggende anskuelser. Fire større aspekter af denne trosbekendelse kan identificeres. For det første understreger Scientologi Kirkens trosbekendelse de fundamentale menneskerettigheder. Disse rettigheder er bindende for hvert niveau af eksistens og repræsenterer derfor også rettigheder for menneskelige sjæle som frie åndelige væsner. Alle lige og umistelige rettigheder til religionsfrihed, forsamling, tanke, udtryk, liv, fornuft, selvforsvar og forplantning. For at understrege den ultimative natur i disse rettigheder erklæres det i trosbekendelsen, at ”ingen mindre end Gud har magt til hverken åbenlyst eller skjult at ophæve eller tilsidesætte disse rettigheder”. For det andet bekendtgør trosbekendelsen et engagement i den religiøse helbredelse af det menneskelige sind. Det engagement er formuleret i troen på, at ”studiet af sindet og helbredelsen af mentalt forårsagede lidelser ikke skal adskilles fra religion eller tolereres i ikke-religiøse områder”. For det tredje sammenfatter trosbekendelsen en etisk indstilling til livet, som fastholder, at ”Mennesket er grundlæggende godt”. Mens den grundlæggende godhed er virkeliggjort i harmoni med andre, forbyder ”Guds love” nogen handlinger, der ville tilintetgøre eller svække overlevelsen af en andens liv, fornuft eller sjæl. Til sidst erklærer Scientologi Kirkens trosbekendelse en forpligtelse til at opnå frelse. ”Ånden kan frelses,” konkluderer kirkens trosbekendelse, ”og ånden alene kan frelse eller helbrede legemet.”¹⁹

Frelsen lovet i Scientologi Kirken afhænger ikke af at have tro på principperne i denne trosbekendelse. Som Hubbard hævdede, er spørgsmålet om tro blevet en af de mest misforståede aspekter af religion. Han skelnede imellem at have ”tro på” noget og den åndelige egenskab af ”tro” i sig selv. Når en person har ”tro på” noget hvad enten i en religiøs trosbekendelse, en kirke eller en frelser, har den person overgivet sin frihed som et åndeligt væsen til en andens kontrol. At have ”tro på” overbevisningerne i en religion resulterer i sidste ende i ”opofrelse af ens eget univers”. Tro i sig selv er imidlertid den åndelige tilstand at være i harmoni med universet og Gud. I denne specifikke betydning er tro ”en fuld tilstand af væren. Og med denne betingelse kunne man foranledige tro i sig selv at forekomme inden for ens eget univers, eller man kunne få folk til at have tro på en.”²⁰ Scientologi er rettet mod at opnå den ubetingede tro. Mere end et spørgsmål om overbevisning er den tro en befriende viden, der opnås gennem en specifik fremgangsmåde.

IV. *Religiøst ritual*

Ligesom enhver religion afholder Scientologi Kirken formaliserede, repetérbare og ekstraordinære typer af religiøs handling, der udgør ritual. Helt sikkert omfatter Scientologis ritualer ceremonier, der minder om andre religioners kendte udøvelser. Ordinerede Scientologi præster foretager ritualer foreskrevet af kirken til bryllupper, dåb (kaldet *navngivninger* i Scientologi) og begravelser. De udfører også regelmæssige søndagssamlinger i Scientologis steder til dyrkelse. I Scientologi Kirken er disse ritualer dog ikke noget mål i sig selv. De giver formelle lejligheder til at styrke Scientologis befriende viden. Som L. Ron Hubbard forklarede: ”I en Scientologi kirketjeneste bruger vi ikke bønner, fromme holdninger eller trusler om fordømmelse. Vi anvender de fakta, de sandheder, den forståelse, som er blevet opdaget i Scientologi videnskaben. Vi læser ikke op fra Bibelen (eller Koranen eller Tora eller de vediske hymner for den sags skyld) og siger til folk forsamlet der – ’se, det her er noget, I er nødt til at tro på.”²¹ Igen er målet med Scientologi ikke at dyrke en from tillid til en personlig guddom, en hellig tekst eller en religiøs udøvelse; målet er at opnå religiøs viden.

På vejen mod denne befriende viden er den centrale, rituale udøvelse i Scientologi Kirken kendt som auditering. Fra det latinske *audire*, der betyder at høre eller lytte, udføres auditering i sessioner, der holdes mellem en novice og en erfaren auditor, der lytter omhyggeligt og kontrollerer forløbet. Den teori, der understøtter denne praksis, fremsætter, at mennesker har et analytisk sind, der behandler oplysninger, og et reaktivt sind, som oplagrer erindringer af alle smertefulde oplevelser fra fortiden. Da mange af disse oplevelser var traumatiske, bærer det reaktive sind dybe spor eller psykologiske ar, der bliver omtalt som *engrammer*. Disse psykologiske problemer er blevet implanteret fra tidligere oplevelser i livet, fra prænatale oplevelser og fra tidligere livstider. Skønt engrammer er lejret i det reaktive sind, kan de bringes til klar bevidsthed og blive afklaret gennem auditering. Som hjælp i denne proces anvendes i auditeringssessioner et elektronisk meter – elektropsykometer eller E-Meter – til at måle psykologiske ladninger forbundet med det reaktive sind. I Scientologi udtryk er E-Meteret en religiøs genstand brugt i sessioner under præstelig vejledning. Gennem auditering kan engrammer frigøres, hvilket resulterer i en tilstand, som scientologer henviser til som clear.

Selvom den trækker på visse psykodynamiske teorier og metoder, kan auditering forstås som et ritual, der kombinerer funktionerne i religiøs healing, bekendelse og meditation.

For det første kan auditering forstås som rituel helbredelse. Som historiker af religioner Jonathan Z. Smith engang bemærkede, ”en religion, der ikke helbreder, kan ikke overleve længe.”²² I den moderne verden har religiøse traditioner overgivet ansvaret for helbredelse

af kroppen og sindet til en videnskabelig, medicinsk profession. Som andre ”nye, religiøse bevægelser” har Scientologi Kirken dog arbejdet på at generhverve denne religiøse funktion af helbredelse. Scientologi praksis er specielt rettet mod at opnå en åndelig helbredelse, der kan have positive konsekvenser for sundhed og velbefindende af sindet og kroppen.

For det andet har auditering mange af de egenskaber, som religiøse ritualer med skriftemål har. Som et bekendt træk ved den romerskkatolske udøvelse, hvor anger, bekendelse til en præst, og bodshandlinger danner en vigtig, rituel cyklus, forekommer skriftemål også som et ritual i buddhisme. Ifølge det buddhistiske skrift *Mahavagga*, hvis nogen ”husker at have begået en synd og igen ønsker at blive ren, lad ham afsløre den synd, han har begået, og når den er blevet afsløret, vil alt gå godt med ham”.²³ I det buddhistiske ritual kræver en tilstand af åndelig renhed, som i nogle henseender ligner, hvad Scientologer henviser til som clear, derfor at genkalde erindringer fra fortiden og afsløre dem gennem tilståelse.

For det tredje minder udøvelse af auditering, specielt i fremskredne stadier af ”solo-auditering,” om mere traditionelle religiøse ritualer af meditation. I buddhistisk udøvelse bruges for eksempel ofte rituelle hjælpemidler til at fokusere opmærksomheden. Den mediterende kunne koncentrere sig om et visuelt design, en hellig tone eller en gådefuld gåde til at opnå en ny klarhed af bevidsthed. Hyppigt styres meditation af en lærer, der observerer fremgangen for nybegyndere.

Ud over auditering tilvejebringer Scientologi uddannelse som et undervisningsprogram, der genvinder den religiøse dimension af aktiviteten studie. I mange religiøse traditioner er intensive studier af hellige tekster et vigtigt, religiøst ritual. I det jødiske *yeshiva* er for eksempel studiet af hellige tekster under overvågning af en talmudisk mester udtrykkeligt forstået som en religiøs aktivitet med alle kendetegnene på ritual. På samme måde omfatter Scientologi uddannelse et intensivt engagement med hellige tekster under præstelig overvågning som en betydelig religiøs aktivitet. Ligesom Scientologi Kirken har forsøgt at genvinde den religiøse funktion af helbredelse, har den også arbejdet på at genoprette den religiøse betydning af disciplineret studieaktivitet.

V. Religiøs etik

Alle religioner udvikler etiske regler, etiske standarder og etiske værdier, der styrer adfærd i de daglige, almindelige situationer og omstændigheder for et personligt og socialt liv. Scientologi Kirken har også et system af religiøs etik. Retningslinjer for adfærd er blevet formuleret i et sæt etiske kodekser: En Scientologs Kodeks forklarer grundlæggende principper for

moralsk adfærd; Auditorens Kodeks giver en etisk vejledning til præstelig praksis, som styrer Scientologi præsters adfærd, og Ærens Lov opstiller etiske idealer, som alle scientologer kan stile efter. Disse kodekser betragtes ikke kun for personlig adfærd, men som grundlag for en social forvandling, der lover en verden uden vanvid, kriminalitet eller krig.

Bag disse etiske kodekser er imidlertid en bestemt tilgang til religiøs etik, hvor etisk adfærd betragtes som en integreret del af åndelig udvikling. Etisk adfærd ses som et direkte resultat af fremgang på Broen til åndelig frigørelse. I den henseende er etik intimt forbundet med alle Scientologi Kirkens religiøse anskuelser og ritualer.

Idet det antages, at mennesket ifølge sin natur er godt, indser scientologer også, at de er i stand til ondskab. De onde handlinger, som mennesker udfører, betragtes imidlertid som aberrationer af den indre godhed i den menneskelige natur. Ud fra dette perspektiv er den centrale, etiske nødvendighed for Scientologi at korrigere etiske aberrationer og få den menneskelige ånds oprindelige godhed tilbage. I bund og grund bliver religiøs etik et spørgsmål om at genoprette en urtilstand med etisk harmoni.

I historien om religioner har systemer af religiøs etik ikke blot henvendt sig til specifikke handlinger. De har ikke blot forbudt visse handlinger såsom at lyve, tyveri eller mord og påbudt andre. Snarere har religiøs etik henvendt sig til, hvad man kunne kalde tilbøjeligheder til begær. I den kristne tradition for eksempel har middelalderlige teologer formuleret en standard liste over de syv dødssynder – hovmod, vrede, nydelsessyge, lathed, griskhed, fråseri og misundelse. Disse synder var imidlertid ikke specifikke handlinger, de var tilbøjeligheder til begær, der styrede mennesker væk fra Gud. Som den italienske digter Dante Alighieri erklærede i sin *Guddommelige komedie*, var disse synder syv forskellige former af den samme ”vildledte kærlighed”.²⁴ Ifølge Dante fremmedgjorde fejladdresseret begær mennesker fra den guddommelige kærlighed, der opbyggede den himmelske harmoni i de himmelske sfærer. Religiøs etik afhænger derfor i sidste ende af at forvandle åndelig dissonans til åndelig harmoni.

På samme måde har buddhistisk etik identificeret tre dødssynder – følelserne af lyst, grådighed og vrede – det kan også forstås som former for begær. I dette tilfælde er fejladdresseret begær ikke i harmoni med renheden og friheden i Buddhas natur. Derfor har både kristne og buddhistiske traditioner forstået religiøs etik som et spørgsmål om at bringe menneskeligt begær ind i harmoni med et åndeligt ideal.²⁵

Scientologi etik er baseret på en lignende analyse af forholdet mellem dissonans og harmoni i menneskelige tilbøjeligheder til begær. Denne etiske analyse er mest klart formuleret i

Toneskalaen. På en skala fra 0 til 40 kortlægger toneskalaskemaerne de åndelige tendenser, hvorfra forskellige kvaliteter af handling udspringer. I bunden af skalaen er meget lave tilbøjeligheder til ønske – apati, fortvivelse – så tæt på døden, at de ikke giver noget grundlag for etisk handling. Lidt højere hæmmer tilbøjeligheder såsom frygt, vrede og fjendtlighed den nødvendige frihed til at leve et etisk liv. I næste område er fremgang op ad skalaen tydeligt ved at bevæge sig fra konservatisme gennem stærk interesse i livet til en tilstand af munterhed. Etisk adfærd bliver nu mulig. Men mulighederne for etisk handling forøges eksponentielt, efterhånden som skalaen bevæger sig op gennem tilbøjeligheder til entusiasme, æstetisk deltagelse og begejstring for at komme til de højere niveauer, der repræsenterer kilden til al handling og den højeste afklarede væren.

Toneskalaen præsenterer derfor udtryk til vurdering af det menneskelige humørs ønske om relativ dissonans eller harmoni sammen med Scientologis åndelige idealer. Som L. Ron Hubbard beskriver det: ”Når man går ned ad Toneskalaen, kunne man betragte det sådan, at der kommer større og større dissonans ind i theta. ...” ”Som en analogi til musikken kunne man sige, at tonen blev en mindre og mindre ren og harmonisk klang og blev mere og mere falsk i forhold til sig selv.”²⁶ I Scientologis religiøse etik afhænger etisk handling derfor af at genoprette den menneskelige ånd til dens oprindelige tilstand af åndelig harmoni.

VI. Religiøs oplevelse

Ifølge religionshistoriker Mircea Eliade findes den tidligste form for religiøs oplevelse i udøvelsen af shamanisme. Ved at anvende hvad Eliade kaldte ”gammeldags ekstaseteknikker”, går shamaner ind i trancetilstande, påstår at bevæge sig ud af deres kroppe og udøver den opnåede kraft af deres enestående oplevelser for at helbrede kroppen, sindet og ånden.²⁷ I lokale, mindre oprindelige religioner over hele verden har shamanen repræsenteret standarden til definition på naturen af religiøs oplevelse.

Som antropolog Felicitas Goodman²⁸ har hævdet, frembragte shaman-teknikker ikke kun den ældste, men også den mest vedholdende og vedvarende form for religiøs oplevelse, trancen. Gennem forskellige teknikker – meditation, bøn, messen, sang, dans og så videre – har religioner fremkaldt og kultiveret oplevelsen af trance. Ifølge Goodman repræsenterer trancetilstande fællesnævneren bag alle religiøse oplevelser. Med Goodmans udtryk fremkalder alle religioner, uanset om de ved det eller ej, oplevelser af trance.

Selvom Scientologi Kirken benytter specifikke ”ekstaseteknikker,” de procedurer og processer der er omtalt som dens ”religiøse teknologi”, har kirken konsekvent insisteret på, at den religiøse oplevelse understøttet af disse udøvelser ikke bør opfattes som

trance. Desuden har disse teknikker i modstrid med de miskrediterede påstande fra antikultpropaganda ingen forbindelse til processer som hypnose eller ”hjernevask”.²⁹ I stedet er de religiøse teknikker, der bruges i Scientologi Kirken, rettet mod at opleve en større klarhed af åndelig bevidsthed.

For Scientologi er religiøs oplevelse dybest set et spørgsmål om at opnå forståelse. Egenskaberne ved forståelse er fremstillet som en trekant – ARC-trekanten – der omfatter tre bestanddele: affinitet, realitet og kommunikation. Som det første hjørne af trekanten betyder Affinitet den grad af nærhed, hengivenhed eller kærlighed, der opleves i forhold til en anden person. Det andet hjørne, Realitet, indikerer en enighed mellem mennesker om, hvad der tilsyneladende er tilfældet i enhver situation. Ved det tredje hjørne definerer Kommunikation udvekslingen af idéer. Som den vigtigste del af denne ARC-trekant kan klar kommunikation danne grundlag for at skabe affinitet og gensidig enighed mellem mennesker om realitet. Men eftersom alle tre aspekter af forståelse er indbyrdes forbundne, er ARC-trekanten beskrevet som voksende, som forståelse stiger. Som en formel for at forstå beskaffenheden af forståelse fungerer ARC-trekanten som en målestok for ekspanderende bevidsthed.

Religiøs oplevelse i Scientologi udvikler sig gennem en serie af trindelte niveauer. Ved at have opnået de nødvendige ”releases” fra betingning af det reaktive sind kan en person opnå den erfaringsmæssige tilstand clear. Scientologi Kirken hævder: ”Clear-tilstandens fulde pragt har ikke nogen komparativ beskrivelse i nogen eksisterende litteratur i vores kultur.”³⁰ Som mystisk oplevelse i almindelighed kunne oplevelsen af at være clear, derfor betegnes som ubeskrivelig, som en tilstand af bevidsthed, som er ud over, hvad der kan beskrives med ord. Imidlertid er den tilstand af bevidsthed også som mystisk oplevelse kendetegnet ved en ophøjet bevidsthed, hvor ny viden og indsigt er opnået.

Ud over tilstanden clear giver Scientologi teknikker for at opnå endnu højere niveauer af åndelig frihed og evne. Som opererende thetan siges en person, der oplever disse højere niveauer, at blive en ”vidende og villig årsag over Liv, Tanke, Materie, Energi, Rum og Tid”.³¹ Ekstraordinære evner hævdes for den opererende thetan. Som en shaman for eksempel antages en opererende thetan at kunne opleve bevidst viden uafhængigt af den fysiske krop. På disse højere niveauer er den større evne dog genvundet af en opererende thetan-oplevelse af evigheden. Igennem den oplevelse opnår personen viden om udødelighed og frihed fra cyklussen af fødsel og død. Den åndelige viden, frihed og power repræsenteret af opererende thetan er det ultimative mål med Scientologi religionen. I bund og grund repræsenterer disse evner kulminationen af en religiøs søgen efter åndelig frelse og udødelighed.

VII. *Religiøs organisation*

Founding Church of Scientology blev grundlagt som et religiøst samfund i Washington D.C. den 21. juli 1955 til ”udbredelsen af den religiøse tro kendt som Scientologi og til at fungere som en kirke for religiøs dyrkelse af den trosretning”. Over de næste tredive år blev Scientologi Kirken udvidet dramatisk til at blive en global religion. Ligesom enhver religion er Scientologi religionen forankret i specifikke steder til dyrkelse. Den sociale organisation af den internationale Scientologi Kirke er baseret på et hierarki af fem forskellige typer af religiøse centre.

Først leverer Scientologi missioner intro-services og auditering til niveauet clear. Selvom missioner hovedsageligt er i opsøgende arbejde for folk, der ikke er bekendt med Scientologi, er de også autoriseret til at levere alle de grundlæggende ”veje til Broen”. Når en mission opnår tilstrækkelig størrelse, kan den blive en kirke.

Dernæst giver Scientologi Kirker al den auditering, uddannelse og andre religiøse tjenester, der fås i missioner. Men kirker tilbyder også avanceret uddannelse til auditorer og har autoriteten til at ordinere præster. Regelmæssige søndagssamlinger afholdes.

For det tredje er der Saint Hill kirker og Avancerede Organisationer, som er religiøse centre for avanceret auditering og uddannelse. Beliggende i Sussex, København, Los Angeles, og Sydney specialiserer disse centre sig i religiøs teknologi til at opnå de indledende niveauer af opererende thetan.

For det fjerde er der Flag Service Organisation, der ligger i Clearwater, Florida, og er det åndelige hovedkvarter for den internationale Scientologi Kirke. Centret giver alle religiøse Scientologi services inklusive højere niveauer af uddannelse som opererende thetan og den højeste grad af uddannelse for auditorer.

For det femte er der Flag Ship Service Organisation, som udfører sine tjenester på *Freewinds*, et 135 m langt skib med base i Caribien, det eneste Scientologi center der tilbyder det højeste niveau af auditering. Desuden tilbyder Flag Ship Service Organisation specielle kurser og religiøse fristeder for åndelig fremgang.

Dette hierarki af religiøse centre fungerer under bemyndigelse fra moderkirken i Los Angeles, Den Internationale Scientologi Kirke. Som ansvarlig for bevarelse og udbredelse af Scientologi religionen har den internationale Scientologi Kirke etableret adskillige underordnede afdelinger.

Golden Era Productions producerer og formidler et bredt spektrum af publikationer, film og optagelser. To forlag – Bridge Publications i Los Angeles og New Era Publications i Danmark – håndterer udgivelse af bøger af L. Ron Hubbard. Selvom det ser ud som en moderne foreningsstruktur, tjener den kirkelige organisation religiøse interesser ved at føre tilsyn med bevarelsen og ekspansion af Scientologi religionen over hele verden.

Viet til bevarelsen af kirkens hellige skrifter og religiøse idéer registrerer Religious Technology Center og fører tilsyn med brugen af Scientologi varemærker og copyrights. I overvågning af religionens ortodoksi opretholder Religious Technology Center renheden af dens lære og sikrer, at kirkens tjenester bliver udført på et etisk grundlag.

Uden for kirkens hierarki blev Church of Spiritual Technology etableret i 1982 for at sikre overlevelsen af religionen ved at bevare skrifterne af L. Ron Hubbard på uforgængelige materialer. I angivelse af, at disse skrifter betragtes som hellige skrifter, har Church of Spiritual Technology udviklet forskellige metoder til bevarelse, herunder indskrivelse af Hubbards tekster på rustfri stålplader, der skal opbevares i titaniumbeholdere, som vil garantere permanent overlevelse af de bærende dokumenter for Scientologi religionen. På denne måde har Church of Spiritual Technology overtaget ansvaret for at beskytte de hellige skrifter mod ”enhver tænkelig katastrofe for at fremtidige generationer, selv vilde omvandrende stammer, tusinder af år fra nu vil have skrifterne til at genoplive religionen”.³²

Udover at bevare og udbrede sin religiøse teknologi har Scientologi Kirken udviklet en vifte af offentlige tjenester inden for områderne rehabilitering af stofmisbrugere, reformering af kriminelle, forretningsadministration og uddannelse. Narconon leverer service og støtte til at reducere brug af stoffer; Criminon arbejder med dømte kriminelle for at afholde dem fra at vende tilbage til fængslet; Vejen til lykke-programmet støtter udviklingen af personlig moral og social etik, og Applied Scholastics har uddannelsesprogrammer i metoder til at studere og lære. Gennem disse og andre programmer udstrækker Kirken herved sin religiøse mission ind i sociale tjenester.

Det centrale fokus for Scientologi Kirken forbliver dog dens religiøse mission. Som L. Ron Hubbard havde til hensigt, er Scientologi blevet planlagt på et religiøst, organisationsmæssigt grundlag i hele verden. Ikke alle ”nyreligiøse bevægelser” har været så tilpas med at blive identificeret som religioner. For eksempel insisterede Transcendental Meditation, grundlagt af Maharishi Mahesh Yogi, på, at det ikke var en religion; det var en verdslig organisation, som tilbød en rent videnskabelig teknik for reduktion af stress.³³ Men Scientologi har altid

været afklaret om sin status som en religiøs organisation. Den status er blevet bekræftet over hele verden af regeringer, som har givet kirken den samme juridiske anerkendelse og skattefritagelse givet enhver religion.

VIII. Scientologi i Sydafrika

I Sydafrika forsøgte apartheid-regeringen at benægte Scientologi Kirken religiøs status i 1970'erne. Regeringens undersøgelseskommision argumenterede for, at Scientologi ikke bør blive anerkendt som en "sand kirke", fordi den angiveligt ikke prædikede Bibelen som Guds ord; den fremmede ikke en "sund doktrin" med synd og frelse; og den proklamerede ikke Kristus som den eneste frelser for menneskeheden. Selvom denne undersøgelseskommision ikke besluttede at anbefale at forbyde Scientologi, fandt den ikke desto mindre, at Scientologi Kirken manglede den "hellighed", der var nødvendigt for kunne blive regnet som en kirke eller en religion i Sydafrika.³⁴

Ironisk nok nægtede denne officielle kommission at anerkende legitimiteten af en religiøs bevægelse, som havde givet sin støtte til Sydafrika. Som Scientologi Kirken bemærkede i sit svar til kommissionen, havde kirken og dens grundlægger været "aktive i at kæmpe for Sydafrika".³⁵ Mens Scientologi Kirken i princippet var en ikke-politisk religion, en kirke åben for folk af enhver politisk overbevisning eller engagement, havde L. Ron Hubbard udtrykkeligt erklæret sin støtte til Sydafrika i kampen mod den internationale kommunisme. "Sandsynligvis er den eneste nation på Jorden med vilje til virkelig at bekæmpe undergravende virksomhed Sydafrika," havde Hubbard skrevet i 1961. I stedet for en militær løsning tilbød Hubbard dog Scientologi Kirkens religiøse teknologi. "For at vende denne tendens," tilskyndede han, "brug E-Metere, ikke skydevåben."³⁶

Efter at have besøgt Sydafrika i begyndelsen af 1960'erne udviklede L. Ron Hubbard en afgjort interesse i landet og dets folk. Som et standard referenceværk for Scientologi Kirken bemærker: "Efter sit besøg i Sydafrika i starten af 1960'erne forudså han massive sociale omvæltninger og en alvorlig kløft mellem sorte og hvide befolkningsgrupper. For at forhindre en katastrofe tilrådede han forholdsregler og tilvejebragte den teknologi, der ville gøre landets store, sorte befolkning i stand til at lære at læse og skrive."³⁷ Sammenfaldende med Scientologis juridiske anerkendelse i 1975 skabte kirken en afdeling af dens Applied Scholastics International-program, som blev introduceret som "Education Alive" for at gøre dens studieteknikker tilgængelige i Sydafrika. Ifølge Scientologi Kirken: "I Sydafrika hjalp disse programmer mere end to millioner underprivilegerede, sorte sydafrikanere med at forbedre deres evne til at studere, lang tid før apartheids mure faldt, eller verden overhovedet havde bemærket det."³⁸

I løbet af apartheid var kirken aktivt involveret i en kampagne imod overgrebene mod menneskerettighederne af separat udvikling, Bantu-uddannelse og den psykiatriske profession. Som kirken hævdede, tjente psykiatri apartheids interesser ved at retfærdiggøre racemæssig adskillelse og styrke racistisk undertrykkelse af sorte sydafrikanere. Kirken kæmpede for at identificere og afsløre den umenneskelige behandling af sorte patienter på psykiatriske hospitaler. Selvom denne kampagne bragte kirken ind i konflikt med apartheid-regeringen, gav dens bekymringer om racisme i den sydafrikanske, mentale sundhedsprofession genlyd hos WHO, som i 1977 bemærkede, at ”i intet andet medicinsk område i Sydafrika er foragt for personen, opelsket af racisme, mere koncist afbildet end i psykiatrien”.³⁹ Kirkens modstand mod psykiatri opstår fra dens trosbekendelse, der bekræfter religiøst grundlag for psykisk sundhed og helbredelse. Men i den sydafrikanske kontekst var denne opposition rettet udtrykkeligt mod indgroet racisme, som så ud til at gennemtrænge den psykiatriske praksis under apartheid.

Gennem disse religiøse og uddannelsesmæssige initiativer har Scientologi Kirken etableret sig blandt Sydafrikas religioner. I de seneste år har kirken været en aktiv deltager i det sydafrikanske kapitel af World Conference on Religion and Peace (Verdenskonferencen for Religion og Fred).⁴⁰ Under udarbejdelsen af et charter for rettigheder og ansvar for religiøse organisationer i Sydafrika har WCRP været støttet af kirkens engagement i religiøs frihed. I et nyt Sydafrika har Scientologi Kirken således antaget sin stilling inden for landets rige struktur af religiøs mangfoldighed.

Som filosof William James fastholdt, har hver religion en terapeutisk hensigt. Hver religion diagnosticerer det grundlæggende problem af den menneskelige tilstand, uanset om det problem er identificeret som synd, uvidenhed, lidelse, fremmedgjorthed eller undertrykkelse, og foreslår en løsning.⁴¹ Scientologi Kirken er en terapeutisk religion, som diagnosticerer problemet med den menneskelige tilstand for derefter at give specifikke teknikker til åndelig helbredelse og en anvendt, religiøs filosofi, som er udformet til at løse problemet.

Selvom Scientologi ofte beskrives som en ”nyreligiøs bevægelse”, er den faktisk ikke ny. I Sydafrika har Scientologi været til stede i 40 år, som vi har set. I de tidlige 1980’ere forudså nogle sociologer og historikere af religion tilbagegang for Scientologi. De påstod, at kirken ville finde det vanskeligt at overleve dens grundlæggers død; at dens religiøse ”videnskab” ville blive forældet af skiftende, videnskabelige moder; og at dets åndelige ”terapi” ville miste ”markedsandel” til en voksende konkurrence.⁴² I løbet af de mellemliggende år er disse forudsigelser om forfaldet af Scientologi dog ikke blevet bekræftet. Scientologi Kirken, der som

religion både er gammel og ny, er til stadighed fortsat med at udvikle religiøse forhåbninger, der har fået tilhængere over hele verden. I hvert fald fortjener Scientologi Kirken anerkendelse og opmærksomhed som religion i Sydafrika.

DAVID CHIDESTER
Professor i komparativ religion

IX. Henvisningsnoter

1. Scientologi Kirken, *En beskrivelse af Scientologi religionen* (Los Angeles: den Internationale Scientologi Kirke, 1993): 2.
2. E. B. Tylor, *Primitive Culture*, 2 bind (London, John Murray, 1920): I:424, Emile Durkheim, *The Elementary Forms of the Religious Life*, oversat. Joseph Ward Swain (New York: The Free Press, 1965): 62. En nyttig multidimensional "vejviser" for studiet af religion er blevet udviklet af Ninian Smart i et antal publikationer, herunder *The Religious Experience of Mankind* (Glasgow: Collins, 1971), *The Science of Religion and the Sociology of Knowledge* (Princeton: Princeton University Press, 1973), *The Phenomenon of Religion* (London: Macmillan, 1973), og *Worldviews: Crosscultural Explorations of Human Beliefs* (New York: Charles Scribners, 1983). For yderligere diskussion om at definere religion, se David Chidester, Gordon Mitchell, Isabel Apawo Phiri og A. Rashied Omar, *Religion in Public Education: Options for a New South Africa*, 2. udg. (Cape Town, UCT Press, 1994).
3. Emile Benveniste, *Indoeuropæiske sprog og samfund* (oversat). Elizabeth Palmer (London: Faber og Faber, 1973, oprindelige udgave 1969): 522.
4. J. T. van der Kemp, "An Account of the Religion, Customs, Population, Government, Language, History, and Natural Productions of Caffraria," *Transactions of the {London} Missionary Society*, Vol. 1 (London: Bye & Law, 1804): 432.
5. W. M. Eiselen, "Geloofsvorme van Donker Afrika," *Tydskrif vir Wetenskap en Kuns* 3 (1924/25): 84.
6. Peter Harrison, *'Religion' and the Religions in the English Enlightenment* (Cambridge: Cambridge University Press, 1990): 39.
7. David A. Pailin, *Attitudes to Other Religions: Comparative Religion in Seventeenth- and Eighteenth-Century Britain* (Manchester: Manchester University Press, 1984).
8. F. Max Müller, *Introduction to the Science of Religion* (London: Trübners, 1873).
9. Udover arbejdet fra Harrison og Pailin anført ovenfor er senere beretninger om historisk fremkomst af moderne udtryk "religion" og "religioner" også blevet givet af Peter Byrne, *Natural Religion and the Nature of Religion: The Legacy of Deism*

- (London: Routledge, 1989), J. Samuel Preus, *Explaining Religion: Criticism and Theory from Bodin to Freud* (New Haven: Yale University Press, 1987); Eric J. Sharpe, *Comparative Religion: A History*, 2. udg. (La Salle, Illinois: Open Court, 1986); og Michel Despland og Gerard Vallée (red.) *Religion in History: The Word, the Idea, the Reality* (Waterloo, Ont.: Wilfrid Laurier University Press, 1992). For grundig baggrund, se Wilfred Cantwell Smith, *The Meaning and End of Religion* (New York: Macmillan, 1962); Michel Despland, *La religion en Occident: Evolution des idées et du vécu* (Montreal: Fides, 1979), og Ernst Feil, *Religion: Die Geschichte eines neuzeitlichen Grundbegriffs vom Frühchristentum bis zur Reformationen* (Göttingen: Vandenhoeck og Ruprecht, 1986). For en analyse af den historiske produktion af udtrykkene ”religion” og ”religioner” i det sydlige Afrika, se David Chidester, *Vilde systemer: kolonialisme, religion og komparativ religion i det sydlige Afrika* (Charlottesville: University Press Virginia, kommende 1996).
10. Om antikultbevægelsen, se David Bromley og Anson D. Shupe, *The New Vigilantes: Deprogrammers, Anti-Cultists, and the New Religions* (Beverly Hills, California: Sage, 1980). I akademisk analyse kan antikultpåstande dukke op i teoretiske modeller, der skildrer nye religioner som psykopatologi, foretagsomme foretagender eller sociale afvigelser. Se William Sims Bainbridge og Rodney Stark, ”Cult Formation: Three Compatible Models,” i Jeffrey K. Hadden og Theodore E. Long, red., *Religion and Religiosity in America* (New York: Crossroad, 1983): 35-53.
 11. G. P. C. Kotzé, et al., *Report of the Commission of Inquiry into Scientology for 1972* (Pretoria: Government Printer, 1973): 208.
 12. G. C. Oosthuizen, *The Church of Scientology: Religious Philosophy, Religion, and Church* (Johannesburg: Church of Scientology, 1975): 11.
 13. L. Ron Hubbard, *Skabelsen af menneskelige evner: En håndbog for scientologer*, 351.
 14. Som et eksempel på denne fremgangsmåde se Hendrik Kraemer, *The Christian Message in a Non-Christian World* (London: Edinburgh House Press, 1938).
 15. L. Ron Hubbard, *Phoenix-foredragene* (Edinburgh: Publications Organization World Wide, 1968): 35.
 16. *Ibid.*, 13.

17. *Ibid.*, 11.
18. L. Ron Hubbard, *Videnskaben om overlevelse: forudsigelse af menneskelig adfærd*, 488.
19. L. Ron Hubbard, *Scientologi 0-8: Bogen om det grundlæggende*, 410.
20. L. Ron Hubbard, *Scientologi 8-8008*, 121.
21. Hubbard, *Ceremonies of the Founding Church of Scientology*, 7.
22. Jonathan Z. Smith, "Healing Cults," *New Encyclopaedia Britannica, Macropaedia*, vol. 8 (Chicago, 1977): 685.
23. Henry Clarke Warren, trans., *Buddhism in Translations* (New York: Atheneum, 1979): 405.
24. Morton Bloomfield, *The Seven Deadly Sins: An Introduction to the History of a Religious Concept* (East Lansing: Michigan State University Press, 1967).
25. På dissonans og harmoni i religiøs etik, se David Chidester, *Patterns of Action: Religion and Ethics in a Comparative Perspective* (Belmont, Californien: Wadsworth, 1987): 67-105.
26. Hubbard, *Videnskaben om overlevelse*, 46.
27. Mircea Eliade, *Shamanism: Archaic Techniques of Ecstasy*, oversat. Willard R. Trask (Princeton: Princeton University Press, 1964).
28. Felicitas Goodman, *Ecstasy, Ritual, and Alternative Reality: Religion in a Pluralistic World* (Bloomington: Indiana University Press, 1988); *Where the Spirits Ride the Wind: Trance journeys and other Ecstatic Experiences* (Bloomington: Indiana University Press, 1990).
29. For analyse, der har sået tvivl om påstanden, at nye religioner engagerer sig i "hjernevask", se David Bromley og James Richardson, red., *The Brainwashing/Deprogramming Controversy: Sociological, Psychological, Legal, and Historical Perspectives* (New York: Edwin Mellen Press, 1983), og Dick Anthony, "Religious Movements and Brainwashing Litigation: Evaluating Key Testimony," i Thomas Robbins og Dick Anthony, red.,

- In Gods We Trust: New Patterns of Religious Pluralism in America*, 2. udg. (New Brunswick, New Jersey: Transaction, 1990): 295-325.
30. Scientologi Kirken, *Hvad er Scientologi?: Den omfattende reference for verdens hurtigst voksende religion* (Los Angeles: Bridge Publications): 245.
 31. *Ibid.*, 274.
 32. Scientologi Kirken, *Beskrivelse af Scientologi religionen*, 8.
 33. David Chidester, *Patterns of Power: Religion and Politics in American Culture* (Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall, 1988): 239-41.
 34. Kotzé, *Report of the Commission of Inquiry*, 209.
 35. Scientologi Kirken, *Svar på rapporten af Undersøgelseskommision: "Den manglende rapport" til information for medlemmer af parlamentet* (Johannesburg: Scientologi Kirken, 1973): 41.
 36. Anført sammesteds, 43.
 37. Scientologi Kirken, *Hvad er Scientologi?*, 527.
 38. Scientologi Kirken, *Vejviser til referencer, Scientologi religionen: Svar på spørgsmål, oftest stillede af medier* (Los Angeles: den Internationale Scientologi Kirke, 1994): 22.
 39. Citizens Commission on Human Rights, "Psykiatri og Sydafrika," *Racisme skabes: Psykiatriens forræderi under dække af hjælp* (Los Angeles, CCHR, 1995): 18.
 40. Klippies Kritzinger, red., *Believers in the Future* (Cape Town: World Conference on Religion and Peace, South African Chapter, 1991).
 41. William James, *The Varieties of Religious Experience* (New York: Macmillan, 1961): 393.
 42. Roy Wallis, "Hostages to Fortune: Thoughts on the Future of Scientology and the Children of God," i David G. Bromley og Phillip E. Hammond, red., *The Future of New Religious Movements* (Macon, Georgia: Mercer University Press, 1987): 80-84; Robert

Ellwood, "A Historian of Religion Looks at the Future of New Religious Movements," i *ibid.*, 249-50; Benton Johnson, "A Sociologist of Religion Looks at the Future of New Religious Movements," i *ibid.*, 253-56.

